

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan zvečer, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstrijsko-ogerske dežele za vse leto 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld. 40 kr. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 13 gld. za četrt leta 3 gld. 30 kr., za jeden mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom računa se po 10 kr. za mesec, po 0 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poštnina znaša.

Za oznanila plačuje se od četiristopne petit-vrste po 6 kr., če se oznanilo jedenkrat tiska, po 5 kr., če se dvakrat, in po 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska. Dopisi naj se izvolé frankovati. — Rokopisi se ne vračajo. Uredništvo in upravništvo je v Frana Kolmana hiši, „Gledališka stolba“.

Upravništvu naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari.

Sredi volilne agitacije.

Vselej, kedar se razvija volilna borba, vidimo pri nas veselih in — neveselih prikaznij. Stvar je naravna in bode v glavnem vedno ostala. Veseli nas, ko vidimo in če vidimo, da v borbo stopamo vsakokrat bolj zavedni, bolj izkušeni, z jasnim spoznanjem svojih potreb in sredstev, s katerimi bi mogli zadovoljiti tem potrebam. Radostni pozdravljamo širjenje narodne zavesti med širjimi in širjimi krogi, pozdravljamo rastočo zrelost v probujenem domoljubju. Trdi in krepča se nam nada — in prepričanje, da je naše probujenje realen fakt, s katerim računamo mi sami in pa tudi naši močniki, naši brezozirni neprijatelji, če tudi večkrat naša prizadevanja, naše želje, naše nade frivolno smeše in brutalno pobijajo. In če se ozremo vsaj nekaj desetletij nazaj, vidimo, da napredujemo in sicer vidno, napredujemo v svoji narodni zavednosti in ob jednem v težnji, da častno bijemo težki boj za svoj obstanek in ne samo za obstanek mari tudi za vsestranski duševni in materijalni napredek — kljubu vsem in vednim oviram, s katerimi se moramo boriti. Boj je težek, kdo tega ne čuti, ne vidi, ne vé? Kdo pa tudi ne ve, da v čistem, poštnem boji rastó moči, da se nam bogaté in čistijo misli, jeklené težnje? Ali boj mora biti pošten, poštene misli in sredstva.

Ti boji bude pa tudi nečiste namene, neomejeno častihlepnost in umazano sebičnost, lastnosti, ki se pretakata po žilah narodnega organizma kakor hud strup, kateremu more škodljivost zmanjšati samo jaka narodna zavest in domoljubna značajnost, ki ima vedno odprte oči za celino in se ne pogreza v malenkostne osebnosti? Mladi smo in neizkušeni neglede na neprestane bridke izkušnje in naš stari greh — nesloga cepí in drobi nam moči. (In stvar je tem gorja, če se ozkosrčna sebičnost skriva za gromkimi domoljubnimi frazami, če ugaja in laska z obljubami, katere dela lahkega srca, ker — obljubovati ni ravno težko. To vedno odprto rano, iz katere teko najbolji soki, ima, kakor ponavljajo globokomiselni, resni ljudje, vsak parlamentizem samo nekje večo nekje manjo.

To vedo, čutijo narodi in vlade, vedo, da

ravno ta bolezen slabi organizem, onemogočuje mir, stalen razvitek.

Nam mladim narodom je tu najteže: z našimi prepričanji in težnjami igrajo se le prelehko razne „sapice“ od gori ali od strani in sicer večkrat tako, da sami ne vemo prav, da smo orodje za tuje svrhe. Rana na narodnem telu pa ostaje odkrita — naj je izbran Peter ali Pavel, narodna disciplina ne more se učvrstiti, vedno nam grozi in škodi drobljenje mislij in teženj. Ne more se razviti in ojačiti neobhodno potrebna avtoriteta. Stare, izkušene moči ceni malo mlada, kipeča, nerazmerno samosvestna gorečnost ali pa — preračunana osebna korist in težko čaka, da se usede na mesta bolj izkušnih mož ter se malo briga, je-li tako postopanje nehvaležnost ali ne in kake nasledke mora to imeti za narodno moralo, disciplino in napredek.

Nadejamo se in goreče želimo, da v sedanjem volilnem gibanju rabimo vsi le poštena sredstva za poštene namene, da ostro obsodimo vsak poskus laži in obrekovanja — za volilne svrhe kot znak žalostne bolezni. Ne more in ne sme nam biti ravnodušno, če ta ali oni rabi taka sredstva proti starim, izkušnim možem, ker bi rad sebe ali prijatelja spravil na njihovo mesto. Nehvaležnost se maščuje, posebno pri nas, ki ne bi bili nič posebno jaki, ko bi nas vezale tudi najjače vezi sloge in skupnega dela že jedino za to, ker nismo mnogoštevilni. Nam je potrebna vsaka poštena moč na narodnem polju. Slepó, zagrizeno strankarstvo je naš največi neprijatelj — posebno potem, če se borba, ponižuje samo do pustih osebnosti in njih slabostij.

Človeku, stoječemu bolj na strani in opazujočemu naša volilna gibanja, zdi se, da se pravo, živo slovensko domoljubje nekako malo išče, podarja, ceni, da se radi zapletamo v osebnosti in ozkosrčnih mestnih zadevah in zadevica, da se javljajo pogubne strasti celo tam, kjer bi jih najmanje pričakovali ali pa nahajajo tam v žalostni zaslepljenosti močno podporo strastni igralci, katerim je prvo, drugo in — zadnje le: jaz. Pravo, živo domoljubje brzda strasti, uči in zahteva samozatajo radi občne koristi, nikdar ne obrekuje, ne črni in ne — laže, kakor se je te dni poskušalo tam doli

na ljubem solnčnem našem Dolenjskem — po čisto židovski morali.

Res je oseba nekako spojena s stvarjo, in vendar mora biti naša sveta stvar, naš narodni napredek, prvi pogoj, in domoljubje ona vez, ki ne drobi in ne cepi mari veže in jači. Domoljubje naj nam odgaja in pripravlja nove moči, da o svojem času zamene stare — brez obrekovanja in laži, ki ne morejo biti izraz čiste misli — nikoli in nikje. In če čujemo glasove, vidimo težnje, ki nas ne družé mari drobe, ki ne ulegajo v naša srca čiste ogrevajoče in oživljujejo ljubezni in mejsobne potrpežljivosti, mari žalostne čute, iz katerih izvirajo nezaupnost in ozkosrčna sebičnost: bodimo prepričani, da zgrešamo pravo pot, da grešimo proti slovenstvu in slovanstvu in potomci bodo dejali: bili so kratkovidni, ozkosrčni ti možje, ki so zlorabili svoj dober, svoj pošten, svoj kaj boljega vreden narod, ki stoletja in stoletja pije grenko čašo bridkih izkušenj, svoj iskrene, požrtvovalne ljubezni vreden — slovenski narod.

Castiti volilci!

Dvakrat ste me že počastili s svojim zaupanjem pri volitvi v državni zbor.

Ako mi naklonite svoje zaupanje tudi pri bodočih volitvah, potezati se hočem za Vaš duševni in gmotni blagor. Vaše blagostanje naj se povzdigne s tem, da se kmetu, — katerega težnje in nadloge sam kot kmetovalec najbolje poznam — zmanjšajo bremena, da se obroki za uplačevanje zemljiščnega davka določijo na tisti čas, kedar ima gospodar dohodke.

Postava naj se sklene, da se odpiše gruntni davek pri poškodovanji po mrazu, toči in družih uimah.

Sodnije naj bi izvrševale zapuščinske obravnave, ne pa dragi notarji.

Zabrani naj se prosto ženitovanje.

Odločno bom zahteval, kakor sem to storil do sedaj pri vseh prilikah, da se prej ko prej dozida dolensjska železnica, za njeno začetno delo je že došlo dovoljenje dotičnemu društvu.

Strmine na državni dolensjski cesti naj se odpravijo.

LISTEK.

Potopisne arabeske.

II.

Evo me, gospod urednik, v kraljevski stolici slavnega Magyar-országa, kjer dan za dnevom pasem svoje znatiželjne oči!

Vi dakako zdaj pričakujete, da Vam to ponosno Buáimpešto opišem per longum et latum, od zunaj in znotraj, en profil in s ptičje perspektive ter Vam naštejemo vse njene znamenitosti, lepo po vrsti, kakor so hiše v Trsti, kaj ne da: od centralnega kolodvora pa tja gori do Bloksberga ter zopet doli od Gül Babinega groba, venkaj do mestnega gozda, v katerem se te dni razgrinja veličje deželne razstave? Nu da, gospod urednik, ta skromna Vaša želja je vsekakor opravičena; ali prosim Vas, stvar Vam ni baš tako lahka, kakor se Vam morda vidi — z uredniškega sedeža; kajti, kolikor vsaj jaz morem presoditi, ipak je ta šmencana madjarska metropola nekoliko večja, nego li Vaša slavna — Šiška!

Da sta Buda in Pešta sestri, hčeri jedne ter iste matere, to veste. Isto tako vas je poučil ne-

davno nek (ta „nek“ je zdaj kaj imeniten gospod, zlasti pri Vašem Matevžku!) slovensk šaljiv list, kje da ležita ti dve mesti-sestri: Buda pri Pešti, a Pešta pri Budi, čemer pa bi se jaz, večdnevni oči-videc usojal ugovarjati, ker, kakor sem opazil, ne ležita, rekte ne stojita Vam kar tikoma druga pri drugi, temveč precej daleč narazen, zakaj — razjasni Vam pogled na zemljevid! Da-li pa sta krstni imeni teh dveh madjarskih mest res vzeti iz — slovanskega koledarja, vedeli Vam bodo povedati Vaši veleučeni jezikoslovci!

Da, gospod urednik, Budimpešta Vam res ni, da bi jo kar tako-le čez ramo pogledavali; nič prav ne veste, kje in kako bi se je lotili, nekam preobširna Vam je, da je ne pregledate kar v petih minutah! In pa ta blesk, s katerim, so obdali bahasti Madjari svojo metropolo — kar pogled Vam jemlje!

Takoj pri kolodvoru, na centralnem namreč, oblije Vas svit madjarske gloriije, pardon! električne luči, to se ve da, če se pripeljete — zvečer! Tu ste v zadregi, da-li bi se radovali te moderne razsvetljave, katere v Ljubljani ne boste videli še najmanje petnajst stoletij ne, ali pa bi občudovali impozantnost kolodvorskega poslopja po vseh njegovih

širnih prostorih: čakalnicah in hodiščih, v katerih bi se mogla spraviti polovica Vaše — Kurje vasi! Vender, mnogo Vam baš ne preostaje časa za jednaka premišljevanja, kajti jedva prekoračite kolodvorski izhod, obsuje Vas tolpa črnoličnih postresčekov in izvoščikov, obsipaje Vas s trdimi poluglasniškimi kriki, da kar z glavo otresate — zopet druga zadrega! Kako se hočete zdaj sporazumeti s temi ljudmi: Vam je madjarščina španjska vas, oni pa Vam pošteni slovenski jezik zavračajo z „ném tudum!“ Hej! tu Vas prešine rešilna misel: kaj ko bi se tej paprikaščini prišlo do živega z — nemško besedo? Hát, dájč jó! odzove se vam takoj ves črni zbor, kar Vam zopet očitno dokazuje, kako krvavo potreben je pač nam trmastim Slovincem nemški jezik in to ne samo doma, v šoli, uradu in cerkvi, temveč po vsem širnem svetu v občé, a na madjarskem globusi posebej!

Zamišljeni v to bridko izkušnjo, peljete se v mesto! Zdi se Vam, da ste dospeli v nov, do zdaj nepoznan, od našega po vsem različen svet. Na desno in levo mračno obojane hiše, nekako rujavosive, zamolklo-rudečkaste, po ulicah in trgih, povsod okrog Vas tuji, neznani, mračni obrazi, iz katerih Vas plaši mrkel, srpo-mrzél pogled izpod črnih

Kmetijska šola naj se napravi kolikor mogoče v sredini Dolenjske.

Mladina naj se odgaja na narodni podlagi v krščanskem duhu, v uradnih naj se vendar jedenkrat že izvede enakopravnost.

Z Vami vred zvest presvetlemu cesarju, vnet za vsestransko omiko, iskreno spoštuje katoliško cerkev in njene zastopnike najzvestejše prijatelje naroda našega, hočem to kot svetinje naroda ohraniti našemu vernemu ljudstvu.

To so na kratko moja načela, ki me bodo v odila tudi v bodoče, jednako svetlim zvezdam, ki mornarja vodijo po širokem morju, da dospemo v varno luko narodne sreče in ljudskega blagostanja.

V Krškem 10. maja 1885.

Viljem Pfeifer,

deželni poslanec, župan in posestnik.

Odbor društva „Sloga“

priporoča v „Soče“ zadnji številki za prihodnje volitve v državni zbor sledeče gospode:

I. Za kmetijske občine v okrajnih glavarstvih Goriškem, Tolminskem in Sežanskem, ki bodo volile v petek 29. maja v Gorici, Tolminu in Sežani, dosedanega njih poslanca, gospoda

Josipa viteza dr. Tonkli-ja,

namestnika deželnega glavarja in odvetnika v Gorici.

II. Za kmetijske občine v okrajnem glavarstvu Gradiškem, ki bodo volile v petek 29. maja v Gradišči, dosedanega njih državnega poslanca, monsignora

Evgena dr. Valussi-ja,

prvostolnega prošta v Gorici.

III. Za mesta in trge, ki bodo volili v torek 2. junija, dosedanega njih državnega poslanca, vzvišenega gospoda

Franca grofa Coronini-ja,

deželnega glavarja v Gorici in župana Št. Peterskega.

IV. Za veliko posestvo kandidat ni še postavljen; poizvedbe in dogovori se še vršé; ko bo stvar bolj dognana, naznanil se velikim posestnikom, da javno izrečejo, kar se zdaj bolj tiho godi.

Rojaki, pravico- in miroljubni sodeželani, okleinite se navedenih mož, da bodo voljeni, ako mogoče, jednoglasno. To bo volilcem v čast, deželi v korist.

Politični razgled. Notranje dežele.

V Ljubljani 11. maja.

Volilno gibanje v prvostolnici cesarstva kaj čudno postaja. Sklicujejo se volilni shodi, na katerih poročajo bivši poslanci o svojem delovanju v državnem zboru in se ponujajo novi kandidati. Taki shodi se pa navadno končajo s kakim škandalom ali pa celo s pretepom. Ko bi močne policijske sile ne bilo tako blizu, čuli bi kmalu v Dunaju o jednacih prizorih, kakor se gode na Ogerskem ob volitvah. Tako podivjano je že nemško ljudstvo, ki povsod hoče drugim urivati kulturo. Tem žalostnejše je, da tacih škandalov ne začena nižje prebivalstvo, ampak učeni možje, ki so že dovršili visoke šole. Ako čujemo o takih prigodkih, kdo nam potem more zameriti, ako se branimo

obrvij; ob nežnem, blagoglasja navajenem čuli pa se Vam odbijajo liki bob ob steni, krhke, z odurnih poluglasnikov sestavljene besede, skakajoče negotovo gori in doli v brezpravilni, našim ušesom neprijetni modulaciji — tu še le prav čutite, koli sladka, mila in blagovučna je predraga naša slovanščina v vseh svojih raznovrstnih narečjih, ter si želite daleč, daleč proč izmej te — azijske barbarščine . . .

Ali gospod urednik: ko ste si ogledali vsaj nekoliko sijajno stolico St. Štefanovega kraljestva, poloti se Vas drugo mnenje o barbarskih, oholih Madjarjih! To so Vam drugačni domoljubi, nego Vaši mlačneži, ki se tresejo, kakor šiba na vodi za vsak novčič, kateri jim strgate iz rok za domovino! Kar so Madjari v kratki dobi svoje samostojnosti storili za olepšanje svoje metropole, to Vam je kar naravnost čudovito! Samo, da čujete! Pred petnajstimi leti je tekel Dunav prost, neurejen mej Budo in Pešto, smeti in vsakovrstni odpadki so se parili na njegovih obrežjih, na katerih je zdaj na obeh straneh dolga, nepretrgana vrsta prekrasnih palač. Razsvetljava bila je takrat brlava, kakor v kakem provincijalnem mestu, in leta 1868 bilo je v vsej Budimpešti samo sedemnajst ljudskih šol. A

demške kulture, kajti po pravici se bojimo, da ne bi naše ljudstvo tako podivjalo, kakor je nemško, ko bi se našlo nemškega duha. To je že tako daleč prišlo, da že marsikdo zaradi tega neče vsprejeti nobene kandidature. Na Dunajskih volilnih shodih se pa tudi kaže, da fraza o zatiranej nemščini tam zgublja svojo veljavo. Na Českem, Štirskem, Moravskem bodo v nemških volilnih okrajih skoro povsod zmagali Ultranejci; drugače pa na Dunaji, tam so se že naveličali izključno nemške politike, in zmagujejo druga, bolj demokratska načela. Zato pa javkajo liberalni listi, da središče avstrijskega nemštva Dunaj ne stopi na čelo nemškemu gibanju. Samo v sredi mesta, kjer je dosti bogatih židov, bodo še brez velicega napora zmagali liberalci, drugod bodo pa imeli hud boj z demokrati in protisemiti. — Nemški liberalni volilni odbor za notranje mesto je ponudil kandidature bivšim poslancem dr. Henrik Jaquesu., dr. Josipu Koppu in dr. Moricu Weitloflu. Ti trije so vsi jako odločni levičarji. Prvi je že znan po svoji polemiki s kranjskim deželnim predsednikom zaradi nekega vabila na naročbo v našem listu, poslednji je pa predsednik nemškega „Schulvereina“. Posebno hudo agitujejo proti Löblihu v okrajih Alsergrund na Dunaj, sedaj ko so mu demokrati postavili protikandidata. — V Linzu konservativci še nemajo nič upanja zmagati s svojim kandidatom, v zgornjeavstrijskem veleposestvu bode pa konservativna zmaga skoro gotova. Volilcev v tej skupini je 130, mej njimi 40 duhovnikov. Mej českimi Nemci se baje snuje narodna klerikalna stranka s programom Jurija Lienbacherja. Ta stranka bode neki v več okrajih postavila svoje kandidate. Dvorni svetnik v prihodnjem državnem zboru ne bode več tako osamljen, kakor je bil v sedanjem. — Obžalovati moramo, da se na Moravskem prikazuje nek razpor mej česko narodno in nemško konservativno stranko. Konservativci bi radi urinili v Brnskem okrajih v kmetijskih občinah grofa Belcredyja, katerega neso več postavili veleposestniki za kandidata vsled znanega kompromisa. Čehi pa žele, da bi ta okraj še dalje zastopal dr. Kusy. Agitacija na obeh straneh je kaj huda. Čehi trdijo, da je dr. Kusy vedno dobro zastopal svoj okraj, da ni torej nobenega povoda, da bi ga več ne volili. Kusy je pa ravno tako dober katoličan, kakor grof Belcredy. Konservativci se pa na to sklicujejo, da bode grof, ki ima znanje v visokih krogih, lažje kaj dosegl za svoje volilce, kakor kdo drugi. Znan nauk, kateri se pa v praksi še nikdar ni potrdil. Treba je le pogled obrniti v Bukovino, da se prepričamo, kako kriv da je ta nauk. Bukovina bila je vedno pravo zavetje za propale ministre, pa kaj je imela od tega, da je tako visoke gospode volila. Prav nič! Vseučilišče so jim res dali, pa le zato, da bi pomemili vse Bukovince, nikakor pa ne v njih blagor. Baš sa Bukovino se je dozdej kaj malo storilo, dasi ravno so jo zastopali možje, ki neso imeli le upliva v visocih krogih, ampak možje, ki so sedeli na ministerskih stolah in sami imeli moč v rokah. Poslanci visocih stanov potegujejo se za svoje volilce le tedaj, ako vedó, da njih izvolitev v bodočej volilni dobi ni gotova, ampak je le zavisna od njih delovanja v zboru. Na Českem in Moravskem napravljajo petakarji nemškim liberalcem velike skrbi. V mnogih mestih, kjer so dozdej Nemci imeli večino, bodo prišli sedaj v manjšino, ker so petakarji večinoma Čehi. Tako v Prostojevu Nemci nemajo skoro nobenega upanja več zmagati. Posebno je pomnožilo število českih volilcev to, da se pri določevanju volilne pravice uštevajo tudi priklade. — V zapadni Galiciji se prikazujejo po nekaterih mestih zakotni volilni odbori, kakor pri nas na Dolenjskem, katerih namen je z novimi kandidaturami zdražbe sejati mej narod. Zato se je obrnil zapadno-gališki volilni odbor na načelnike okrajnih volilnih odborov, da naj strogo pazijo na delovanje takih zakotnih odborov, ki bi deželi le škodovali. Mej Poljaki ni

zdej? Silni Dunav je omejen v pravilni, ravnočrtni strugi; namestu razplavljenih obal so zdaj široki, mogočni obrežni prizidi, ob katerih se zibljejo mnogoštevilne ladje in na prejšnjem smetišču se razgreba prekrasen, od vsega sveta občudovani korzo. Vse mesto je nivelovano in mestne stavbene črte določene že naprej za cela stoletja. Notranje mesto ima kamenit tlak, vsega vkup poldrug milijon štirjaških metrov; po vnanjih delih mesta pa so ceste makadamovane, za kar se je potrošilo osem milijonov gold. V kratkem se ima izvršiti kanalizacija vsega mesta po strokovnjaški sestavljenem načrtu. Za nove, javne stavbe se je izdalo do zdaj tri milijone gold. in za prihodnje je zopet dovoljena jednaka vsota. Ceste se snažijo po najnovejšem načinu, z modernimi pripomočki. Mesto razsvetljuje zdaj blizu osem tisoč svetilnic in vodovod po vsem mestu je stal malo manje nego šest milijonov gold. in mestna občina ima v ta namen še kakih osem do deset milijonov gold. na razpolaganje. Ognjegasilstvo je urejeno po najboljših vzgledih prvih evropskih mest in mestna klavnica je vzgrajena za poldrug milijon gold. Koncem leta 1884 je imela Budimpešta: 51 osnovnih šol s 438 razredi in 442 učitelji; 10 meščanskih s 66 razredi in 124 učitelji;

5 obrtno-risarskih šol s 13 razredi in z 18 učitelji in 2 realki z 22 razredi in 44 učitelji. Za vzgrajenje šolskih poslopj izdalo se je od leta 1868 sem čez štiri milijone gold. in je še več nego jeden milijon gold. pripravljenih za to svrhu. Kaj ne da, gospod urednik, to so Vam drugačne razmere, kakor pri nas? Dočim se mi Slovenci tam gori mej našimi hribi grizemo, ruvamo in suvamo za drobtinico kruhove skorje in se prepiramo ob zadostnej debelosti kake pičice nad to ali ono pismenko, mečejo Vam ti ljudje z milijoni okrog sebe, kakor bi hruške tresli . . . Pa so Vam tudi to svojo ponosno prestolnico nadičili in olepčičili, da njo je kar veselje gledati! In prebivalstvo v Budimpešti je naraslo do danes na 370.000 duš, izmej katerih pa je le 100.000 pristnih Madjarov, dočim so ostali — Nemci in Slovani . . .

Vender, kakor sem že prej omenil: za dostojno opisanje Budimpešte nestalo bi mi črnila, Vam pa prostora! Zadovoljite se torej s tem, da Vam navedem poglavitne točke njenih znamenitosti, katere, ako Vas danes ali jutri pot privede sem, ne opustite si ogledati! In te so: Novi magistrat, narodno gledališče, novo borzno poslopje, zgradba društva umetelnikov in nova opera, oba v renesan-

Vnanje države.

Kreuzzeitung trdi, da se še ni nič dogovarjalo v diplomatskih krogih o shodu treh cesarjev letošnje leto. Drugi listi pa še vedno trdijo, da se v avgustu snidejo avstrijski in nemški cesar in ruski car, samo kraj za ta shod še ni točno določen. Kdo ima prav, se ne more vedeti.

Četudi je afganski spor že skoraj poravnán, vender se Rusi še pripravljajo za vojno. Posebno hitro grade transkaspisko vojno železnico. Ta železnica bode držala od sedanje zadnje postaje Kisel-Arvata čez Askabad proti Saraku do Kahke, od tod pojde pa stranska proga v Merv po desnem bregu Amu Darje. Vsa proga bode dolga 965 vrst in stala bode 12 milijonov rubljev. Delo vodi general Anenkov. Pa tudi v Kronstadtu se še vedno oborožujejo, kakor poroča nek poljski list. Razglasilo se je, da naj se oglase vsi oni pomorski častniki, ki hočejo služiti na torpedovkah. Takoj se jih je toliko oglasilo, da še polovice ne morejo vsprejeti. Poročila, da je Rusija se zavezala, da ne bode

5 obrtno-risarskih šol s 13 razredi in z 18 učitelji in 2 realki z 22 razredi in 44 učitelji. Za vzgrajenje šolskih poslopj izdalo se je od leta 1868 sem čez štiri milijone gold. in je še več nego jeden milijon gold. pripravljenih za to svrhu.

Kaj ne da, gospod urednik, to so Vam drugačne razmere, kakor pri nas? Dočim se mi Slovenci tam gori mej našimi hribi grizemo, ruvamo in suvamo za drobtinico kruhove skorje in se prepiramo ob zadostnej debelosti kake pičice nad to ali ono pismenko, mečejo Vam ti ljudje z milijoni okrog sebe, kakor bi hruške tresli . . . Pa so Vam tudi to svojo ponosno prestolnico nadičili in olepčičili, da njo je kar veselje gledati! In prebivalstvo v Budimpešti je naraslo do danes na 370.000 duš, izmej katerih pa je le 100.000 pristnih Madjarov, dočim so ostali — Nemci in Slovani . . .

Vender, kakor sem že prej omenil: za dostojno opisanje Budimpešte nestalo bi mi črnila, Vam pa prostora! Zadovoljite se torej s tem, da Vam navedem poglavitne točke njenih znamenitosti, katere, ako Vas danes ali jutri pot privede sem, ne opustite si ogledati! In te so: Novi magistrat, narodno gledališče, novo borzno poslopje, zgradba društva umetelnikov in nova opera, oba v renesan-

posela Herata, neso resnična. To zahtevajo le angleški opozicijski listi, vlada pa neki tega od Rusije še zahtevala ni. Največ bode zaviralo mirno sporazumljenje brezozirno postopanje angleške opozicije. Posebno lord Salisbury pri vsakej priložnosti napada mirno politiko Gladstonovo in Rusijo. Tako je v zgornji zbornici se izjavil ta lord, da Angliji ni treba ozirati se na turško prepoved, da ne smejo angleške vojne ladije skozi Dardanele, ko bi se izdala na pritisk kake druge vlasti. S tem izgovorom bi angleške oklopnice, kadar bi hotele, smele s silo skozi Dardanele, kajti treba bi bilo samo reči, da sultan ne brani prehoda iz lastne volje, ampak ga kdo k temu sili. Saj vendar ni nobenega, da bi mogel določevati, kdaj je Turčija prisiljena, kdaj ne, ko so večidelj diplomatična pogajanja tajna. Še huje je pa Salisbury govoril pri otvorenji konservativnega kluba v Hackneyi. Najprej je napadal Gladstonovo finančno politiko, ki le angleškim pridelkom in izdelkom bremena naklada, ne pa carin na tuje blago, ki se uvaža. O afganskej zadevi je rekel, da je Gladstone z lahkim srcem prouzročil se težkoče in potem se zopet z ravno tako lahkim srcem umikal v sramoto Anglije. O Rusiji je rekel, da vedno zagotavlja, da ne pojde več dalje po Aziji, pa nobene obljube ne drži. Izgovarja se potem, da so je dogodki prisilili pomakniti se dalje. Premerjal je Rusijo z dolžnikom, ki ne more ali neče izpolnovati svojih zavez, kakešnega dolžnika imenujemo sleparja ali bankeroterja. Te besedij mu Rusi gotovo ne bode odpustili. Ko bi po novih volitvah prišel na krmilo vlade, bode se moral zaradi njih opravičiti pri Rusih ali pa začeti vojno z njimi.

Preiskava je pokazala, da so se **Albanci** za zadnji ustanek dalj časa pripravljali; izbruhnil je pa proti volji vodij, ko še vse ni bilo gotovo. V Albaniji se je pa bati še vedno nemirov, zato je sedaj vlada storila obširne priprave, da vsak tak sovražen pojav že v kalu zatere.

Poslednji poraz ni nikakor vzel poguma Indijancem v **Kanadi**. Njih čete se vedno množe in pripravljajo se za hude boje z vladnimi četami. Angleže čakajo najbrž še velike težave.

Dopisi.

Z Dolenjskega 10. maja. [Izv. dop.] (Silnejši od silnih). To je naš kandidat g. prof. Šuklje. Že je prvi od vseh kandidatov očitno napovedal se volilcem. On ni čakal, da bi centralni volilni odbor, ki ravno zdaj pozveduje od zaupnih mož iz vseh krajev misli in želje volilcev, po teh pozvedbah storil svoje sklepe.

Kakor se nam pripoveduje, je g. Šuklje še 13. aprila t. l. tako-le pisal izvrševalnemu odboru: „Dobro poznam svoj volilni okraj in vem, da bi skoro gotovo pri volitvah prodril, tudi v tem slučaju, ko bi kandidoval na lastno roko. Toda poslanec, ki je ob enem sam član izvrševalnega odbora, se koj jednakega ne spodobi in tedaj bodem kandidoval le v tem slučaju, ako me centralni odbor kandidatom postavi. Naravno pa, da se mandatu ne odpovem, ako me volilci tudi proti volji osrednega odbora izbero pri bodočih volitvah.“

Tako je pisal naš g. kandidat še pred enim mesecem. Vidite, koliko je on mož beseda. Koliko se on briga za narodno disciplino in centralni volilni odbor. Pa se ga „Ljubljanski List“ še upa zgovarjati, da ne dela skokov.

Še pred enim mesecem se mu je nespodobno zdelo, kandidovati proti volji centralnega volilnega odbora na lastno roko. A zdaj mu je že vse to de-

skem zlogu zidana, vseučilišna knjižnica, kemijski zavod in množica drugih privatnih palač in monumentalnih poslopij. Tudi Vas opozarjam na spomenike: Szecheny, Eötvös, Petöfi itd. Izmej cerkva Vam omenim: Matijašev dom, v notranjem mestu, vseučiliščno cerkev, baziliko v Leopoldovem predmestju grško (pravoslavno) cerkev, ki je znotraj po bizantinskem zlogu urejena, novo cerkev v Franjevem predmestju, izraelski tempelj, v mavriškem zlogu postavljen, in pa grobni spomenik turškega proroka Gül Babe, o katerem pravi legenda, da je prinesel prvi rože v Budimpešto. Da bi prezrli veličastveni most na lance preko Dunava ali pa mogočni kraljev grad gori na Budimskem hribu, kakor tudi smeli predor istega hriba z gigantnimi obzidi pri uhodu, — za to me ni skrb! Tudi gori v grad Budo Vas bode vlekla znatiteljnost in zagotavljam Vas, da se ne boste kesali: zlasti pogled z mogočnih bastijonov na južnej strani je vreden, da človek žrtvuje onih deset novčičev za vožnjo na železnici po žičnej vrvi navzgor . . .

Da pa dobite pravi pojem o vsej Budimpešti in njenej okolici, treba je vsekakor, da se potrudite gori na glasoviti Blocksberg. Na tem skrajnem nosu naših Alp razgrne se Vam nepopisen, očarujoč

veta briga. Kandiduje na svojo roko, razglašuje svoj program in obeta volilcem hribe in doline. Obeta tudi, da se bode trdno držal narodne discipline, on ki jo tako z lahko vestjo brez vsega ozira že zdaj ruši. Kaj se je nadejati od njega, če bo jedenkrat izvoljen in trdno sedel na svojem poslanskem stolu. Zatorej je pač treba, da si tega kandidata dobro ogledamo od vseh strani, dokler še ni prepozno. Naj bo njegova silnost še tako velika, ne prena-glimo se, da se ne bomo potlej kesali in z nami vred ves slovenski narod.

Domače stvari.

— (Osobne vesti.) Gosp. Julij Ledenig, deželne sodnije svetnik v Ljubljani, poklican je k nadsodnji v Gradec. — Gosp. theologiae dr. Fran Lamp, podravnatelj v tukajšnjem semenišči, bil je v 6 dan t. m. na vseučilišči v Gradcu promoviran v doktorja filozofije. — G. Mihajl Buberl, do sedaj gozdar pri obrtni družbi kranjski, imenovan je gozdnim nadzorskim pristavom na Kranjskem. — Umrl je v Spitalu na Koroškem g. Fran Jaueregger, bivši župnik na Muti v 75. letu svoje dobe.

— (Iz Celja) se nam poroča, da je bil 9. maja shod zaupnih mož, v katerem se je pogovarjalo o kandidaturi za mestno skupino Celjsko. Sklenilo se je, da naj Celjski volilni odbor proglasi o svojem času kandidata, za katerega so se izjavili pri shodu navzočni zaupni možje. Kandidatura g. M. Vošnjaka za kmetske občine bila je z največjim zadovoljstvom vsprejeta. Shoda udeležil se je tudi g. dr. Vošnjak iz Ljubljane. Volitve volilnih mož se začenejo 11. maja in sicer je najprva v Celjski okolici. Dr. Foregger je že več dni tukaj, da šteje glave svojih vernih. Da si njegova osoba nikomur ni simpatična, bodo liberalci vendar zanj glasovali, ker nemajo drugega kandidata na razpolaganje. Če sploh zmaga, mu bodo spet le pomagali na poslanski stol glasovi c. kr. uradnikov v Celji. In tako se zna zgoditi, da najzagrizenejši nasprotnik vlade zleze v drž. zbor s pomočjo vladnih organov.

— (Ljubljanskega „Sokola“) nameravani izlet na Dobrovo, oziroma v Kozarje, preložil se je, ker je bilo preteklo soboto neugodno vreme. — Tržaškega „Sokola“ izlet v sv. Križ je magistrat Tržaški prepovedal. Odbor je takoj uložil priziv na namestništvo.

— (Prostora za prvo mestno deško ljudsko šolo), katera se ima na novo sezidati, išče magistrat Ljubljanski. Isto tako prostora za nemško deško in deklško ljudsko šolo. Najbrže bi se utegnili obe šoli, dasi ločeni, vendar sezidati druga poleg druge na istem prostoru. Dosedaj se misli na troje prostorov. V prvi vrsti se želi pridobiti prostor na Poljanski cesti, kjer je sedaj Elizabetišče, ki ima veliko posestvo do strelških ulic. Ta prostor dobil bi se proti temu, da mesto preskrbi drug prostor, kjer bi se z nova sezidala otroška bolnica, ki itak v starem poslopju nikakor ne vztreza higijeničnim zahtevam, jako ceno. Bil bi za mesto jako pripraven, ker je posestvo tako razširjeno, da bi se na Poljanski cesti sezidali lahko dve šoli, z lepim vrtom in telovadnico, ostalo bi pa še obilo prostora, da se sezida na drugem konci po-

razgled: tja preko Donava na Pešto, razgrebajočo se z brezštevilnimi svojimi palačami daleč tja venkaj v brezkončno ravan; po Donavu navzgor na Margaretin otok, v staro Budo, od ondot po Švabškem hribu proti poludnevu na vinorodno Ivanovo in Leopoldovo brado in dalje doli na jug, čez nepregledni Dunavski otok Čepelj po širni brezmejni planoti, raztekajoči se tja doli do tenkega roba sinjih Karpatov . . .

Dospesvi nazaj doli v Pešto, usedete se utrujeni v mehki fejtton ter se odpeljete po Andrasjevi cesti v senčni mestni gozd, v peštanski Bois de Boulogne. Ta Andrasjeva cesta, doslej Radikalna cesta imenovana, je najlepša ulica vse Budimpešte, prava via triumphalis vzgrajena v poslednjih dveh desetletjih! Na desno in levo je nepretrgana vrsta prekrasnih, arhitektonski zidanih palač, raznovrstnega, antiškega in modernega zloga, po dolgih presledkih razdeljena v takoimenovane oktogone. Tu so palače raznih ogerskih magnatov, opera, zgradba umeteljniškega društva itd. Po sredi ulice je široka, ravnatekoča cesta nadlažena vsa s kubičnimi lesenimi storčki, po katerih kočije driče tiho in lehkno, kakor po gladkem parketu. Ob cesti so nasajeni na obeh straneh dvovrstni drevoredi, mej njimi ličen maka-

sestva nova hiša za uboge Ljubljanske. Poleg bil bi lep vrt, katerega reveži v sedanji hiši popolnem pogrešajo. Poleg tega prostora se misli tudi na hišo in vrt gospe Pickel-nove v Franciškanskih ulicah za franciškansko cerkvijo in na stari prostor za živalski somenj, ki je večinoma lastnina mesta Ljubljanskega. Novi šolski poslopji stali bi poleg nove pripravnice. V kratkem mora se prostor določno izvoliti, ker prva mestna šola bi imela zapustiti že koncem sedanjega šolskega leta licealno poslopje.

— (Politično društvo „Edinost“) imelo je včeraj v Lindaru pri Pazinu svoj občni zbor, katerega se je udeležilo nad 3000 oseb iz vseh krajev Istre. Zbor otvoril in zaključil se je z navdušenimi živioklici na presvetlega cesarja. Vse točke dnevnega reda vsprejele so se jednoglasno in z navdušenimi živioklici, osobito pa kandidatura občje priljubljenega Vitezića.

— (Kmetijska pronašanja.) G. prof. Kramar bode o kmetijstvu pronašal: v 17. dan t. m. v Dolini, v 24. dan t. m. v Čepovanu in v 25. dan t. m. v Gargarji.

— (Za posestnike na Notranjskem.) V 23. dan t. m. dopoldne prodajali se bodo v Postojini na javni dražbi z državno subvencijo nakupljeni muricodolski biki.

— (Važno za trgovce.) Hrvatsko trgovsko društvo „Merkur“ v Zagrebu prosilo nas je, da tem potom gospode principale opozarjamo, da to društvo posreduje pri oddaji in natečaju izpraznjenih mest. Društvo „Merkur“ ima vedno trgovske pomočnike, knjigovodje, komptuariste itd. na razpolaganje in priporočbo. — Ob jednom prosijo se gg. trgovci, da vsako izpraznjeno mesto čimprej naznani, ker je le na ta način mogoče, da se smoter posredovanja popolnem doseže.

— (Ljudske knjižnice) došel nam je 9. snopič. Vsebina: Povest „Mati in sin“ (Konec.) — Sotir. Povest iz časov grške ustaje. Prevel H. Majar. — Grof Ruginski. Prosto iz nemškega. — Stari grad. Spisal Ivan Jenko. — Ker „Ljudska knjižnica svojo nalogo izvrstno izpolnjuje, ker je najcenejše leposlovno podjetje, priporočamo jo najtopleje.

— (Bralno društvo v Velikih Laščah) priredi 17. maja slavnostno zabavo s sledečim vspreedom: 1. Društvena budnica s petjem. 2. Slavnostni govor s cesarsko pesnijo. 3. „Pobratimija“. 4. „Nocturne“, Leybach, op. 3. 5. „Moj dom“, Nedved, op. 8. 6. „Edelweiss“, Gust. Lange. 7. „Kranjska dežela“, Nedved. 8. Deklamacija: „Velikonočna“ Gregorčič. 9. „Des Wanderers Traum“, Brinley Rich., op. 47. 10. „Mili kraj“, Nedved. 11. „Des Vögleins Abendlied“, Brinley Rich., op. 71. 12. Ples in prosta zabava. Začetek ob 7. uri zvečer. Ustopnina prosta. K obilni udeležbi dotične uljudno vabi odbor.

— (Na Koroškem) porodilo se je 1883. leta 10.896 otrok, mej njimi 5904 zakonski, 4992 pa nezakonskih. Največ nezakonskih otrok je v Št. Vidkem okraju.

Telegrami „Slovenskemu Narodu“:

Dunaj 11. maja. Cesarica in nadvojvodinja Valerija dospeli semkaj. Na kolodvoru v Pentzingu vsprejel ja je cesar.

damski tlak za sprehajalce in ob hišah je zopet kamenit pomost. Za tretjim oktogonom pa tja vun do mestnega gozdiča so postavljene same vile, vsaka v drugačnem zlogu ter z bujnimi vrta obgrajena . . .

Naposled dospete v omenjeni mestni gozd, kjer je zdaj prirejena deželna razstava, ki je zopet podobna malemu mestu, s svojimi raznovrstnimi zgradbami, trgi, ulicami, promenadami, bosketi, vrtilci, otočici, kioski, kavarnami, pivarnami itd. Razstava ima štiri oddelke: na zapadu vrtnarstvo, na severu poljedelstvo, na istočni strani prometne naprave in proti jugu domače in tuje gorstvo, strojstvo in lepe umetnosti. Vsa razstava obsega okolo 300.000 m², 110 razstavnih zgradb, v katerih je svoje izdelke na ogled izpostavilo kakih 2000 razstavljavcev . . .

Od vseh strani širnega Magyarországa prihajajo gostje, ciganske bande godejo na vseh oglih svoj obligatni „czardasz“, trobojnice vihrajo — vse se pripravlja na sijajno otvorenje razstave . . .

Mene pa neutušno moje srce žene dalje — na slovanski jug . . .

Torej Vas pozdravlja zadnjikrat Vaš

Prostoslav Kretanov.

Iz Budimpešte.

